

УДК 336:338.48

**РЕСУРСОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЮВАЛЬНОГО РІВНЯ
ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

Н. Трусова, к. е. н.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

З. Шустерук, ст. викладач

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. У процесі ринкових трансформацій сфера ресурсного забезпечення аграрної економіки України зазнала найвідчутніших втрат. У перші десятиліття ринкових реформ постійно спадали обсяги власних фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств і погіршувалися умови доступу до зовнішніх джерел їх формування. Подальші позитивні зміни не забезпечили повної компенсації негативних наслідків цих процесів. Підкреслимо, що розширення діяльності сільськогосподарських підприємств залежить від розміру накопичених фінансових ресурсів та ефективності їх використання. Суспільству небайдуже, скільки ресурсів витратиться на кожен гривню національного доходу і кінцевого продукту. Тому оптимізація розміру і пропорцій співвідношення темпів зростання обсягів діяльності з темпами нарощування основного та оборотного капіталу обумовлена ефективним використанням фінансових ресурсів, а також можливістю визначення невикористаних фінансових резервів кожного сільськогосподарського підприємства і галузі загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи важливість проблеми розвитку сільськогосподарських підприємств, що характеризується недостатнім обсягом власних фінансових ресурсів, обмеженим інвестиційним забезпеченням відтворення фінансового процесу, до її вирішення залучилися чимало вчених і практиків. Зокрема суттєві пропозиції внесли вчені-аграрники та фахівці галузі М.Я. Дем'яненко, П.Т. Саблук, П.А. Стецюк, В.М. Трегобчук, О.В. Олійник, В.В. Ковальов та багато інших. Проте особливості джерел відтворення фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств вивчені недостатньо.

Постановка завдання. Наше завдання полягало у розгляді питань, пов'язаних із рівнем ресурсозабезпечення сільськогосподарських підприємств, що фокусуються в площині відтворення фінансового потенціалу.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом інтерес до проблематики ресурсозабезпечення та відтворення фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств підвищується. Зазначимо, що сільське господарство є специфічною галуззю економіки. Її специфіка полягає в тому, що вона виступає основною частиною системи товарного обігу, пов'язує виробництво, споживання та виконує зумовлені цією посередницькою роллю функції, а саме: доведення суспільного продукту (продукції) від місць виробництва до місць кінцевого споживання (виробничого, суспільного та особистого) і його реалізації (зміна форм вартості, яка виконується у першій базовій фазі – фазі обміну). Оскільки такий обмін

відбувається у формі товарно-грошових відносин, то він охоплює одночасно рух продукції (товарний обіг) та виникаючий на його базі обіг грошових коштів. Постійні метаморфози – гроші-товар-гроші – складають базову основу фінансової діяльності сфери розподілу ресурсів і формування функціонального капіталу, який виступає каталізатором відтворення фінансового потенціалу.

Фінансовий потенціал розглядають як сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності. Він характеризується можливістю їхнього залучення для фінансування майбутньої діяльності й певних стратегічних напрямів розвитку сільськогосподарського підприємства, забезпечує можливість трансформації ресурсного і виробничого потенціалів у результаті діяльності останнього. Певною мірою фінансовий потенціал є важелем, який формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результаті діяльності сільськогосподарського підприємства. Не менш важлива його роль у відтворювальних процесах.

Ресурсне забезпечення становить собою достатній обсяг фінансових ресурсів для розширеного відтворення на основі перевищення доходів над витратами, тобто спроможності підприємства до виробництва конкурентної на світових ринках продукції, розвитку соціуму, збереження довкілля та вживання рекреаційних заходів [4, с. 32]. Відтворення фінансового потенціалу здійснюється через одночасне застосування та прагнення досягти оптимального співвідношення між самофінансуванням, що залежно від форми власності і передбачає різні можливі варіанти формування зареєстрованого капіталу підприємств, кредитуванням і безповоротним фінансуванням із бюджету [1, с. 45].

Самофінансування передбачає не тільки покриття поточних витрат підприємства грошовими надходженнями, а й фінансування капітальних витрат за рахунок власних джерел, тобто прибутку та амортизаційних відрахувань. Саме наявність прибутку створює передумови для формування фінансового потенціалу відтворення підприємств, а тенденції до зростання його маси у переважаючій більшості суб'єктів свідчать про позитивні зміни макроекономічного характеру, зростання виробництва внутрішнього валового продукту, доходів державного бюджету. Власний капітал підприємства може розглядатися як джерело відтворення фінансового потенціалу, який неможливо перетворити на будь-який їхній вид, оскільки він показує сукупну вартість нагромаджених активів підприємства за рахунок різних джерел, які використовували для цього, – внесків засновників чи благодійних внесків або бюджетних асигнувань на момент створення підприємства на стартовому етапі чи реінвестування прибутку – в наступному. Як власне джерело фінансування підприємства його можна розглядати в ракурсі їх уречевлення в матеріальних носіях, тобто активах, сформованих у минулому, і як потенційний чинник формування частини фінансових ресурсів відтворення в перспективі [6, с. 77].

Власний капітал можна відносити до потенційних витрат, оскільки він відображає сумарну заборгованість перед засновниками підприємства, які авансували в нього свої кошти раніше [3, с. 19]. Але у разі необхідності погашення такої заборгованості доводиться вишукувати потрібні фінансові ресурси, які можна

отримати за рахунок реалізації нагромаджених на підприємстві активів лише частково, адже за економічною теорією власний капітал відображає вартість основних і оборотних засобів підприємства за вирахуванням його зобов'язань і, як правило, ринкова ціна таких активів набагато менша від його суми. Тому, на жаль, як показує практика, для виплати частки власних фінансових ресурсів, отриманих від ліквідації активів, здебільшого не вистачає, для цього використовують додаткові фінансові ресурси, сформовані за рахунок інших джерел (кредитування і бюджетного фінансування).

Висновки. Отож, відтворення фінансового потенціалу – це наявна сума фінансових ресурсів, сформована внаслідок трансформації джерел його фінансування через кругообіг виробничих фондів, яка може бути спрямована на оплату придбання основних чи оборотних засобів, відтворення робочої сили. Водночас фінансові ресурси відіграють активну роль у здійсненні процесів відтворення цих чинників за умови, що вони формуються за науково обґрунтованими принципами як цілісна система. Розбалансованість же системи формування фінансового потенціалу спричинює пасивність їх взаємозв'язку з відтворювальним процесом.

Бібліографічний список

1. Бояльская Л. Л. Способы оценки собственных финансовых возможностей сельхозтоваропроизводителей / Л. Л. Бояльская // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 2004. – №6. – С. 44–46.
2. Олійник О. В. Циклічність відтворювального процесу в сільському господарстві : монографія / О. В. Олійник. – Харків, 2005. – 322 с.
3. Опарін В. Концептуальні основи фінансової стратегії економічного зростання в Україні / В. Опарін, В. Федосов // Економіка України. – 2012. – № 2. – С. 10–20.
4. Ресурсний потенціал АПК: концептуальні засади і механізми збалансованого відтворення та ефективного використання : зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т економіки ; редкол. : В.М. Трегобчук (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – 160 с.
5. Фомін П. А. Особливості оцінки виробничого та фінансового потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / П. А. Фомін, М. К. Старовойтова. – Режим доступу : <http://www.cis2000.ru>.
6. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація / С. В. Хачатурян // Фінанси України. – 2013. – № 4. – С. 77–81.

Трусова Н., Шустерук З. Ресурсозабезпечення відтворювального рівня фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств

Досліджено умови ресурсозабезпечення та особливості відтворення фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. Наведена характеристика складових системи товарного обігу, що формує базову основу фінансової діяльності у сфері розподілу ресурсів, а також функціонування капіталу, який виступає каталізатором відтворення фінансового потенціалу. Визначено особливості та характеристики ресурсного забезпечення як спроможність до виробництва конкурентної продукції. Розкрито сутність відтворення фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств як основи для досягнення оптимального співвідношення рівня фінансового забезпечення. Обґрунтовано, що відтворення фінансового потенціалу становить наявну суму фінансових ресурсів, сформовану внаслідок трансформації джерел його фінансування через кругообіг виробничих фондів, яка може бути спрямована на оплату придбання основних чи оборотних засобів,

відтворення робочої сили. Розбалансованість же системи формування фінансового потенціалу спричинює пасивність їх взаємозв'язку з відтворювальним процесом.

Ключові слова: ресурсне забезпечення, фінансовий потенціал, відтворення, самофінансування, кредитування, бюджетне фінансування.

Trusova N., Shusteruk Z. Resource providing of reproduction level of financial potential of agricultural enterprises

The terms of the resource providing and feature of reproduction of financial potential of agricultural enterprises are investigated in the article. This description of making the systems of circulation of goods, that forms base basis of financial activity in the field of allocation of resources, and also functioning of capital that comes forward as a catalyst of reproduction of financial potential. Features and descriptions of the resource providing, as a capacity, are certain for producing of competitive products. Essence of reproduction of financial potential of agricultural enterprises, as basis, is exposed for the achievement of optimal correlation of level financially providing. Reasonably, that reproduction of financial potential shows by itself the present sum of financial resources, formed as a result of transformation of sources of his financing through the rotation of productive funds, that can be sent to payment of acquisition of the fixed or circulating assets, reproduction of labour force. The disbalance of the system of forming of financial potential causes passivity of their intercommunication with a reproductive process.

Key words: resource providing, financial potential, reproduction, self-finance, crediting, budgetary financing.

Трусова Н., Шустерук З. Ресурсообеспечение воспроизводственного уровня финансового потенциала сельскохозяйственных предприятий

Исследованы условия ресурсообеспечения и особенности воспроизводства финансового потенциала сельскохозяйственных предприятий. Дана характеристика составляющих системы товарного обращения, которое формирует базовую основу финансовой деятельности в сфере распределения ресурсов, а также функционирования капитала, что выступает в качестве катализатора воспроизводства финансового потенциала. Определены особенности и характеристики ресурсного обеспечения как способность к выпуску конкурентной продукции. Раскрыта сущность воспроизводства финансового потенциала сельскохозяйственных предприятий как основы для достижения оптимального соотношения уровня финансового обеспечения. Обосновано, что воспроизводство финансового потенциала являет собой имеющуюся сумму финансовых ресурсов, сформированную в результате трансформации источников его финансирования через круговорот производственных фондов, которая может быть направлена на оплату основных или оборотных средств, воспроизводства рабочей силы. Разбалансированность же системы формирования финансового потенциала вызывает пассивность их взаимосвязи с воспроизводительным процессом.

Ключевые слова: ресурсное обеспечение, финансовый потенциал, воспроизводство, самофинансирование, кредитование, бюджетное финансирование.